

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Biroul „Simplon”
Pasajul „Vulturul Negru”.
Manuscrisele nu se înapoiază.

FONDATOR: ȘTEFAN MĂRCUȘ.
Apare sub conducerea unui Comitet de Direcție.
Redactor responsabil: M. G. Samarineanu.

ABONAMENTE:
Pe o lună 25 Lei
Pe un an 260 Lei
In America 3 dolari

Christos a 'nviat! — Adevărat a 'nviat!

Veșnica tragedie

de George A. Petre.

Joi:

Miezul nopții. Dorm în pace suferințele umane,
Vâl de liniște plutește pe grădina Ghetsimane;
Jos, pârâul Cedron cântă, presărat cu flori de stele.
S'ar părea că'n noaptea asta dorm și duhurile rele.

Dorm, pe-aproape ucenicii, iar Isus în fund se roagă.
De odată, din visare, tresări grădina'n treagă:
S'auzi sărutul Iudei . . . licări o spadă'n aer . . .
Și măslinii murmură deșteptați de tristul vaier.

Vineri:

Cer albastru . . . și Golgota geme'n răcnet de barbari.
Suferă pe crucea morții Dumnezeu între tâlhari.
Buza lui Isus e arsă, fruntea-i sângeră de spini —
Torturat de remușcare plânge Iuda sub măslini.

S'a 'noptat în miezul zilei: cerul nu mai vrea să vadă
Adevărul și iubirea date răutății pradă . . .
Un suspin: „O, tată, tată, pentru ce m'ai părăsit”?
Dumnezeu se'ndușează . . . negurile s'au topit.

Capul fiului se pleacă . . . sufletul e mântuit.
Tremură 'ngrozit pământul și . . . scriptura s'a 'mplinit.
Uluiți, răstignitorii au rămas fără cuvânt, —
Undeva, de-un pom atârână Iuda clătinat de vânt.

Sâmbătă:

Ceru 'ntunecat se'ntinde ca un doliu de năframă
Peste lumea'n care plânge o fecioară și o mamă:
Ucenicii-orfani de Domnul, rătăcesc stîngheri pe uliți,
Adevărul zace'n groapă între spețe și'n tre sulți.

Duminică:

Ingerul cu-aripi de raze a venit din slăvi cu zorii,
S'a cutremurat pământul, înlemnit-au păzitorii.
Glos de înger . . . groapa goală . . . amuțită orice gură . . .
S'a 'mplinit, din vorbă'n vorbă, profeția din scriptură.

Adevăr zic: se schimbă în aureolă spinii, —
Soapte dulci de mângâere răspândeau în vânt măslinii,
Și pe când natura 'ntreagă se scada'n lumină nouă,
Se răsfrânse peste lume blândul zâmbet: „Pace vouă”!

CUNUNA MÂNTUIREI

(Cliseul Rev. Jand.)

Unitate de credință

Credința e chiagul personalității omenești, dar în același timp și axa de sprijin sufletesc a unui popor. Cel ce crede într'un Dumnezeu crede în același timp și în sine însuși, căci în ultimă analiză psihică acest Dumnezeu este în partea cea mai înaltă a sufletului omenească. Increderea aceasta în noi înșine, având la bază un Dumnezeu dătător de speranță și de curaj, iată cece explică până la un punct secretul puterii de existență al neamului nostru.

Dar credința religioasă la un popor mai are și o menire de a reprezenta o singură ființă, un singur ideal călăuzitor. La lumina aceluiasi ideal poporul, cu toate rătăcirile vremelnice, pășește pe același drum și are momente mai rare sau mai dese, în care toți fiil săi se înțeleg. Unitatea credinței joacă un rol covârșitor din punctul de vedere al înțelegerii sociale și naționale. Fără să devie distrugătoare libertății individuale, unitatea de credință este punctul de convergență al pașilor omenești. Numai o dezichilibrare îngâmfată a preinșilor li-

bercugetători, poate să mai împiedece pe unii să nu vadă adevărul de mai sus.

În lumina acestor constatări va înțelege însă orice minte desbrăcată de patimi, ce primejdie este pentru un neam fărâmițarea idealului religios în mai multe luminițe, în mai multe confesiuni, rezultat al combinațiilor pământești. Se va înțelege, în interesul neamului și pentru siguranța Statului, de ce trebuie să interpretăm libertatea cultului la lumina intereselor naționale. Căci dacă credința e un patrimoniu personal, ea este în același timp după cum am văzut, chiagul social și aducător de putere și liniște.

Ceace face însă ca să reușească la noi sectarismul religios, cum e cultul baptiștilor, este proselitismul isvorât din spiritul de apostol al celor ce propovăduiesc noile credenuri. Numai cu același suflet de apostoli, conviși până la sacrificiu, călcând peste grilile mărunte ale vieții, ridicându-se ceva mai sus decât turma, numai pe această cale se va putea combate cu succes sec-

tarismul religios. O renaștere religioasă prin personalități apostolice puternice; o unitate de închinare căreia să nu-i pese de politica muritorilor, iată ceace ne trebuie în aceste clipe. Biserica noastră trebuie întărită, mărită și cu ușile mai mari ca să încapă toți Românil. Să putem să ne închinăm în aceeași biserică, iată cel mai mare ideal. Dar pentru aceasta încăodată ne trebuiesc personalități apostolice nu numai titluri conferite de oameni.

George Botu.

Redacția ziarului „Vestul României” dorește tuturor abonaților și cetitorilor săi sărbători ferice cu ocazia Paștelui.

Artiștii Operei din București la Or.-Mare

Sub conducerea dlui Follscu bas, vor concerta în ziua de 20 Mai în Oradea-Mare. Miercuri 21 Mai la Careii-Mari. Joi 22 la Satu-Mare, Sâmbătă 24 la Baia-Mare. În numărul viitor vom da amănunte.

Inseilări

Ziua învierii lui Isus Cristos ne aminteste de neamul nostru.

Isus a spus adevărul, a propovăduit iubirea și dreptatea, dar oamenii nu l-au înțeles, sau poate că l-au înțeles și din invidie l-au răstignit, de teamă să nu cucerască omenirea. Cu toate acestea Isus n'a murit și învățăturile sale s'au răspândit în lume și au cucerit sufletele oamenilor. Amar s'au înșelat cei cari credeau că prin moarte distrug puterea adevărului etern.

Tot așa a suferit calvarul și poporul nostru. Împărțit jumătate sub stăpânitori străini, și-a dus cu resemnare și lacrimi crucea spre Golgota, batjocorit și împliat fără milă. Și în locul inițialelor „I. N. R. I.” pe fruntea sa, scriseseră, răstignitorii, disprețuitorul cuvânt „oláh” (în Ardeal). Dar tocmai când credeau ei că e mort răstignitul, s'a cutremurat pământul și neamul românesc a înviat. Poate că tot un inger a ridicat și piatra de pe acest mormânt, căci să se știe: există un inger păzitor al dreptății omenești și el nu execută decât poruncile divine.

Au rămas incremențiți păzitorii mormântului în fața minune: neamul românesc era mântuit.

Unul dintre acești păzitori s'a trezit acum și a murmurat: „Dar pe noi cine ne mântue?”

Răspund: sufletul vostru și faptele voastre vă vor mântui!

După cum Isus a tertat pe batjocoritorii săi, zicând: Doamne, iartă-le lor că nu știu ce fac, așa a știut să ierte și neamul nostru. Dar aceasta nu-i de ajuns

Cerem Cazină Românească pentru intelectualii din Oradea-Mare

ca să aștepti mântuirea. Dacă lipsește cânta și întoarcerea la calea cea dreaptă, în zadar suspină omul și bate la poarta mântuirii. În cazul acesta și Dumnezeu își întoarce ochii și urechile.

De aceea cercetează-ți sufletul și numai dacă ești încredințat că ai apucat calea ispășirii păcatelor făcute, poți să îndrăznești a te gândi la mântuire. Prin faptele tale poți câpăta mântuirea.

Desigur că aceste cuvinte nu le-aș fi spus, dacă nu aș fi auzit întrebarea omului îngrijat și nu vreau să fie conside-

rate decât ca un răspuns cuvințios, pe care tot așa l-ar fi rostit și Mântuitorul. Noi lăsăm la o parte toate supărările trecute și prezente și sărbătorim odată cu învierea lui Isus Cristos și învierea Neamului Românesc. În calendarul nostru inscriem, de acum, două sărbători în aceeași zi: Paștele creștinesc și Paștele național. Suntem liniștiți, iertători, prietenoși și miloși. Și întocmai ca Isus întindem mâinile și spunem: „Pax vobiscum“!...

Sincerus.

Sărbătorirea zilei de 20 Aprilie în Oradea-Mare

Ziua dezrobirii acestui colț de țară a fost sărbătorită în Oradea-Mare cu o modestie care friza a nepăsare. Dacă n'ar fi fost d. ministru general Traian Moșoiu, dezrobitorul de atunci, care prin prezența sa, să dea aniversării acea solemnitate ocazională și P. S. S. Episcopul Roman Ciorogariu care prin admirabila sa cuvântare să evoace cu atâta putere chinul și măreția acelei date, ziua de 20 Aprilie ar fi trecut neobservată, fără nimic caracteristic, ca o zi de Sâmbătă, bună oară, când prăvăliile neoromânilor sunt închise, din cauza șabăfului.

Deși autoritățile civile se străduiseră aproape cu o săptămână înainte să stabilească un program, de acord cu cele militare; deși întreaga populație era pregătită sufletește să prăznuiască această zi mare în care a scăpat, mântuită de soldatul român, din ghiarele bolșevismului; și, deși timpul a fost admirabil, a lipsit acel fast care încălzeste inimile și zguduie sufletele moleșite de preocupări mărunte ale vieții.

Ziua de 20 Aprilie este ziua când românismul de aci, ajutat de românismul înarmat de pretutindeni, a sfărâmat cătușele sclăveie de veacuri și a înfrânt pentru totdeauna o stăpânire de curând fabricată și lansată pe piața de iubitorii de dezordine, pescuitori în ape tulburi. Era deci o sărbătoare care impunea atât populației civile cât și militarilor.

De ce a lipsit atunci armata? Cum, soldatul care prin sacrificiul și vitejia lui a pregătit această zi, să lipsească?

Nu știm motivele cari au determinat comandamentul ca să nu aducă la biserică obicinuitele companii cu drapele și muzică. Nu știm de ce armata a lipsit dela această solemnitate națională care era în primul rând sărbătorirea ei de laicii dezrobiți. Faptul acesta însă s'a resimțit. Apoi nu înțelegem de ce de la această sărbătoare a tuturor, au fost omiși unii din oamenii de seamă cari au jucat un rol hotărâtor aci, punându-și în joc chiar viața. Unul dintre aceștia a fost d. Dr. Aurel Lazăr în casa căruia, atunci când afară bătea vijelia bolșevismului, s'a constituit primul consiliu național român. D-l Dr. Aurel Lazăr trebuia să ocupe un loc de frunte în această zi. Aplauzele frenetice și ovațiunile pe cari i le-a făcut sala atunci când P. S. S. Roman Ciorogariu a amintit de D-sa, credem că au fost destul de grăitoare pentru organizatorii acestei modeste serbări. Sunt clipe când trebuie să înceteze patimile politice.

Cum a decurs serbarea

Acestea spuse să încrustăm ca simpli cronicari, decursul serbării. După serviciul divin de Florii, la ora 11, s'a început Te-Deumul. Au participat autoritățile civile și militare și d. Ministru al lucrărilor publice generalul Tr. Moșoiu. Corul bisericesc, sub conducerea d-lui N. Firu, a dat răspunsurile.

După Te-Deum a avut loc o întrunire în sala festivă a primăriei.

Cuvântarea d-lui prefect Dr. N. Popovici

D-sa spune: Să cinstim ziua sfântă în care s'a rupt granița dintre frați, s'a revărsat lumina zorilor libertății ca să arate lumina erei românești. Eroul zilei acestuia este d. general Tr. Moșoiu, care a înfipt drapelul național aici, arătând că de acum încolo suntem iară stăpâni pe ceea ce este al nostru. Recunoștința noastră trebuie să fie mare.

A urmat admirabila cuvântare a P. S. S. Roman Ciorogariu pe care o dăm în întregime sub titlul: „Suferințele trecutului apropiat și dezrobirea Bihorului“.

Cuvântarea d-lui ministru general Traian Moșoiu

La magistrața cuvântare a P. S. S. Episcopului Ciorogariu, răspunde d-l General Moșoiu, mulțumind pentru frumoasa expunere a evenimentelor trecutului de glorie românească.

Ziua de 20 Aprilie, spune d-sa, este mare nu numai pentru Bihor, ci pentru întregul neam românesc și pentru civilizația europeană, deoarece prin înfrângerea bolșevismului maghiar s'a zădărnicit tentativa de a împiedeca popoarele aliate în marele război, să se bucure de roadele victoriei lor.

Își exprimă totodată satisfacția pentru progresele românismului în Bihor, în cursul ultimilor cinci ani și îndeamnă la muncă pe toți pentru asigurarea progresului cultural și economic al Românilor.

După aceea s'a servit o copioasă gustare în saloanele Primăriei.

Uniunea foștilor luptători

O delegație a Uniunii Foștilor luptători s'a prezentat d-lui ministru general Moșoiu, membru de onoare și i-a prezentat omagiile cu ocazia sărbătorii zilei. Totodată delegația a raportat d-lui ministru dificultățile care le întâmpină „Uniunea foștilor luptători“ secțiunea Oradea-Mare, cu înfrângerea ei. D-l prefect a spus că se ocupă d-sa de acest lucru și că în curând, foștii luptători, vor fi satisfăcuți, D-l ministru a promis tot concursul său.

Adunarea plugarilor

La ora 5 a avut loc adunarea delegațiilor asociația plugarilor al cărei președinte de onoare este d-l Moșoiu. D-l Inspector Silaghi Corbu a salutat din partea plugarilor pe d-l ministru. D-sa, ca președinte activ, a spus că societatea plugarilor numără aproape 70.000 membri. A răspuns d-l ministru General Moșoiu. D-sa a spus că ar dori ca acești plugari să-și formeze o bancă proprie. Dacă ar ar depune câte 100 lei fiecare membru ar putea avea un capital de 7 milioane.

Teatru

Seara s'a reprezentat piesa „Curcunii“ jucată de diletanți. Publicăm raport în altă parte.

Leul a costat la Paris pe ziua de 26 Aprilie 9.— iar la Zürich 255.—

Mișcarea studențească și starea de asediu

E primăvară... Primăvară iernatecă, cu zile mohorâte. Se pare că se schimbă până și anotimpurile, necum firea oamenilor apatici.

Așa dintr'odată — ca din senin, — acești oameni vreau să schimbe, ori cel puțin să oprească, evoluția naturală a unei idei sănătoase, plină de viață regeneratoare. Numai că, lumina ori cât ai zăvori ușile, tot pătrunde prin crepături...

Ziua mare, a procesului studențesc era așteptată cu nerăbdare ca ziua fenomenală a învierii D-lui Christos. Toate cugetele tinere erau îndreptate spre sufletele idealiste ale celor 6. colegi dela Văcărești.

Procesul grandioasei manifestări românești, ținut într'o atmosferă de entuziasm sincer, produs de palpitațiile calde, românești, a fost urmat, peste așteptările noastre, de măsuri excesive luate față de mișcările studențești.

Și noi creдем într'o adevărată reînviere națională, pornită și în rândurile celor de sus...

Credeam într'o cauză sfântă, în cauza Neamului românesc, conștințită de cea mai înaltă putere de însăși justiția românească.

Marea ne-a fost decepția, când ne-am văzut spulberate iluziile frumoase, lipsite de orice păcat omenească, și zămislite de avântul tineresc, care nu cunoaște limite în iubirea lui de Neam și Țară.

Căci dacă a fost necesar să se ea, în anul 1920, — cu ocazia grevei generale, — măsuri drastice față de mișcările muncitorești cu tendințe comuniste, cari căutan să răstoarne regimul monarhic-constituțional; nu tot așa se prezintă mișcările studențești, sub raportul politic-social-național.

Ori, dacă s'au făcut manifestații pașnice și înălțătoare; dacă s'au întâmplat câteva incidente, provocate din lipsa de tact, față de tineri cu temperament impulsiv; dacă s'au arătat cauzele adevărate ale unei fapte săvârșite, — din care zierele jidovești voiau să făurească armă contra conștiinței românești, — dar care din punct de vedere psihologic, e absolut legitimată și în sfârșit, dacă studențimea română a trezit conștiința națională, din letargia ucigătoare de Neam: a trebuit să se recurgă la represalii nejustificate față de studențime?

Pentru ce? S'au mișcarea tinerețului universitar e văzută prin prisma agitațiilor bolșevice, după eșecul dela Viena?

Bine, dar cele două curente reprezentă două idei opuse, două antipode mari, unul: conservarea ideii naționale de Stat român — și numai pentru Români — și celalalt: desăgregarea Statului și transformarea lui într'un haos anarhic, unde ignoranții și paraziții ar guverna pe cei luminați și muncitori. (Exemplu elatant e Rusia condusă de jidănașii pricopsiți.)

Și atunci ce se întâmplă? În orașele universitare se introduce starea de asediu cu toate rigorile ei, (despre care zierele jidovești-maghiare iau act cu multă satisfacție, iar „Adevărul“ — minciună, „Dimineața“ — intunec, „Lupta“ „Aurora“ ș. c. l. își demască duplicitatea și cochetăriile cu bolșevicii), se suspendă apariția ziarului „Cuvântul Studențesc“ și alte gazete naționaliste. Toate acestea pe motivul că s'ar „turbura“ ordinea internă. (?)!

În fața acestor evenimente, studențimea română — și cu dânsa, cetățenii români cari luptă și simt la fel, — e resemnată, ofelindu-și su-

fletele și caracterelor pentru o luptă salvatoare, care nu va întârzia. Ceiace n'aduce ziua, va aduce anul...

Adică cum? Dreptul nostru, de a ne manifesta românește în țara noastră proprie, este înăbușit ar-cibrar, fiindcă ar însemna „agitație și răsvărire“ contra ordinii publice? Și aceasta în timp ce se permit congresele și așăturile internaționale judaico-bolșevico-socialiste, în fața cărora închidem ochii și tăcem chitic...

Dar e Paștile Domnului... Aceasta este ziua, pe care a făcut-o domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa. (!!?)

I. Nagy-Marele.

Statele-Unite și Liga Națiunilor

D. Tomas Coolidge, președintele Americii de nord a declarat, că republica Statelor Unite a renunțat în mod definitiv la înțrerea în Liga Națiunilor. Aceasta nu însemnează însă, că America se va desinteresa de situația din Europa. Din contra Se va convoca o conferință, care după rezolvirea problemei reparațiilor — va căuta să aranjeze definitiv chestiunea înarmărilor. Președintele Coolidge își mai exprimă speranța, că se va găsi o formulă onorabilă pentru rezolvirea diferendului cu Germania pentru a se putea proceda la restabilirea economică a acesteia.

Astra la București

„Astra“ urmând să întoarcă vizita Ligei Culturale și Fundației Carol în zilele de 31 Mai 1, 2 și 3 Iunie, Ministerul Artelor și Ministerul de Finanțe au acordat câte o subvenție pentru organizarea unei primiri sărbătorești. Plecarea „Astrei“ va avea loc din Sibiu unde se va organiza și pune în scenă Serata etnografică de Tiberiu Brediceanu. Corul din Sibiu „Reunirea de Muzică“ condus de d-l Novac va pregăti mai multe coruri cari se vor cânta la aceste serbări. În seara primă, în București, va avea loc concertul iar în seara II-a „Serata etnografică“ care va reprezenta în costume originale din diferite regiuni ardelenne, bănățene din Crișana și Maramureș dansuri și obiceiuri și românești. D-l Tiberiu Brediceanu a fost în Oradea-Mare zilele acestea însoțit de secretarul general al Astrei și a făcut invitațiile necesare. Vor da concurs d-na Lia Pop din Cluj și d-na Rita Mărcuș, iar pentru punerea în scenă d-l Ștefan Mărcuș, Inspectorul Artelor. În acest scop d-sa va pleca la Sibiu în ziua de 25 Mai.

Chestia Concordatului

București. — Nunțul papal Dolci și f. ministru al cultelor Banu au tratat asupra concordatului și au ajuns la înțelegere referitor la unele puncte. Deoarece nunțul Dolci nu are împuternicire pentru a iscăli concordatul, f. ministru de culte Banu pleacă la Roma pentru a încheia acolo tratativele referitoare la concordat.

Citiți și răspândiți Vestul României

Suferințele trecutului apropiat și dezrobirea Bihorului — 20 Aprilie

De P. S. S. Episcop Roman Ciorogariu

Ca o ramură din trunchiul puternicei rase latine am fost plantați aici de marele împărat Traian, ca o sentinelă a civilizației romane.

Peste această nobilă plantă înfrățită cu Dacii au trecut năvăliri barbare, dar ea n'a perit ci și-a păstrat întreagă noblețea rasei sale în haosul mestecării raselor, exprimată în graiul, portul, moravurile și conștiința lui de român.

Această conștiință și-a păstrat-o și în supușenia milenară de sub care s'a eliberat acum sunt cinci ani.

Intr-o vreme când nu știa ce e școala dar purta în sufletul lui patrimoniul culturii sufletești române, scrie despre el cronicarul maghiar: acest popor pare a lupta mai mult pentru limbă decât pentru viață. În mijlocul luptei de existență a poporului, suprema luptă pentru limbă denotă caracterul cultural al acestui popor. Astfel chestiunea națională în fașele ei e o chestiune culturală. Fără cunoașterea acestei psihologii a poporului nostru, rămâne enigmă taina existenței lui milenară. O enigmă pe care încearcă Rösler să o deslege cu ipoteza coborârii noastre clandestine în Ardeal din plaiurile Dunărene în veacurile din urmă. Cu acest burete al ipotezei nu se poate șterge fenomenul psihologic și datele pozitive istorice a existenței noastre milenare pe acest pământ.

Dar să ascultăm însuși sufletul poporului nostru când vorbește. „Noi, zice poporul Bihoreanul siluit să-și părăsească legea străbună, în instanța către împărat, — cerem episcop de legea noastră căci cu ceea ce datorăm, dijmă, feciori pentru armată Majestății Sale, toate le dăm după puterile noastre, pe domni de pământ îi slujim, și vedem că în lumea aceasta toate trebuie să le dăm, numai sufletul nostru nu voim să-l dăm”. El trăiește dar nu pentru trup ci pentru suflet, de aceea a rămas sărac dar în suflet bogat. Iată religia lui, misterul de ce n'a perit.

Am avut și revoluțiile noastre. Cel dintâi care s'a revoltat contra sorții dobitocești la care a fost condamnat a fost tot țaranul. Horia, Cloșca și Crișan, sunt eroii populari, cari vor să rupă lanțurile robiei de pe poporul românesc. Aceasta este revolta sentimentului moral. Noblețea înăscută în el se revoltă contra abuzului de nobilime al claselor răpitoare.

Această revoluție a coincis cu marea revoluție franceză dela sfârșitul veacului al optsprezecelea, dar nu e un crâmpciu al revoluției de idei a acelui veac, căci revoluționarii noștri erau analfabeți. Nici o mișcare iredentistă, ci e o evoluție a sentimentului de libertate din masele populare ale Ardealului. A fost o revoluție contra tiraniei, și nu contra patriei, un fenomen al sufletului românesc dornic de libertate.

Revoluția din 1848 este pregătită de apostolatul dașcărilor neamului românesc urmat de acțiunea vlădicilor români cu supplex libellus va lachorum pentru recunoașterea națiunii române ca egal îndreptățită cu cele trei națiuni privilegiate ale Ardealului. Ideologia aceasta națională și-a eluat dreptul de existență prin armele revoluției populare din 1848.

A patra națiune în Ardeal însemna Ardealul românesc. Pentru zădărnirea acestui Ardeal românesc, de nobis sine nobis, s'a decretat Uniunea Ardealului cu Ungaria, pe moarte și viață, (Unio vagy halál). Tipetele de unio vagy halál au fost tipetele celui ce se prinde de un fir de paiu în valurile apelor de unde nu mai e scăpare. Ardealul e al Românilor nu după ierarhia oficială ci după dreptul lui istoric și preponderanța numerică.

Acest Ardeal românesc protestează contra unirei cu Ungaria și-și scrie în program autonomia Ardealului. Cu acest program merge în temnițele fioroase ale Vașului și ale Seghedinului. Se naște noul gen al martirilor, micii toboșari ai ideii naționale, zleriști, poeți și scriitori cari sufăr, pătimeșc și mor în mizeria temnițelor îndurate pentru propaganda națională. E garda apărării naționale din care am făcut parte o viață întreagă; cuvine-se să le aduc priosul recunoștinței în această zi de sărbătoare a triumfului jertfei lor adusă pe altarul națiunii. A fost și aceasta o revoluție a psihologiei românilor deșteptat la conștiința națională.

Nici una din aceste revoluții n'a avut caracterul conspirației contra patriei. Formula lor a fost: popor liber în o țară liberă. Eu mă cred de autorizat interpret al acestei politici reale. Tot ce a fost mai mult, a fost un vis frumos care a deșteptat gânduri tainice a unirei tuturor Românilor, dar nimeni dintre noi nu

în 11 Oct. 1918 se întrunește comitetul național în casa domnului Aurel Lazar, unde se formulează declarația ce s'a făcut de d. Alexandru Vaida-Voivod în ședința dietei ungare dela 18 Oct., în care pe baza principiilor Wilsoniane, nu recunoaște reprezentarea poporului român la congresul de pace, prin guvernul monarhiei, ci cere admiterea delegațiilor noastre naționale și alegerea unui directoriu de șase membri pentru conducerea tratativelor în numele națiunii.

În decursul lunii Octomvrie, în toată țara se declară revoluția contra vechiului regim și se constituie consilii naționale sub ordinele consiliului național unguresc din Budapesta. În 3 Nov. se constituie, tot în casa d-lui Aurel Lazar, cel dintâi consiliu național românesc, cu jurisdicție asupra populației românești din oraș și sate. Pe lângă acest consiliu, se constituie și garda națională sub comandă ofițerilor români din localitate. Va să zică se

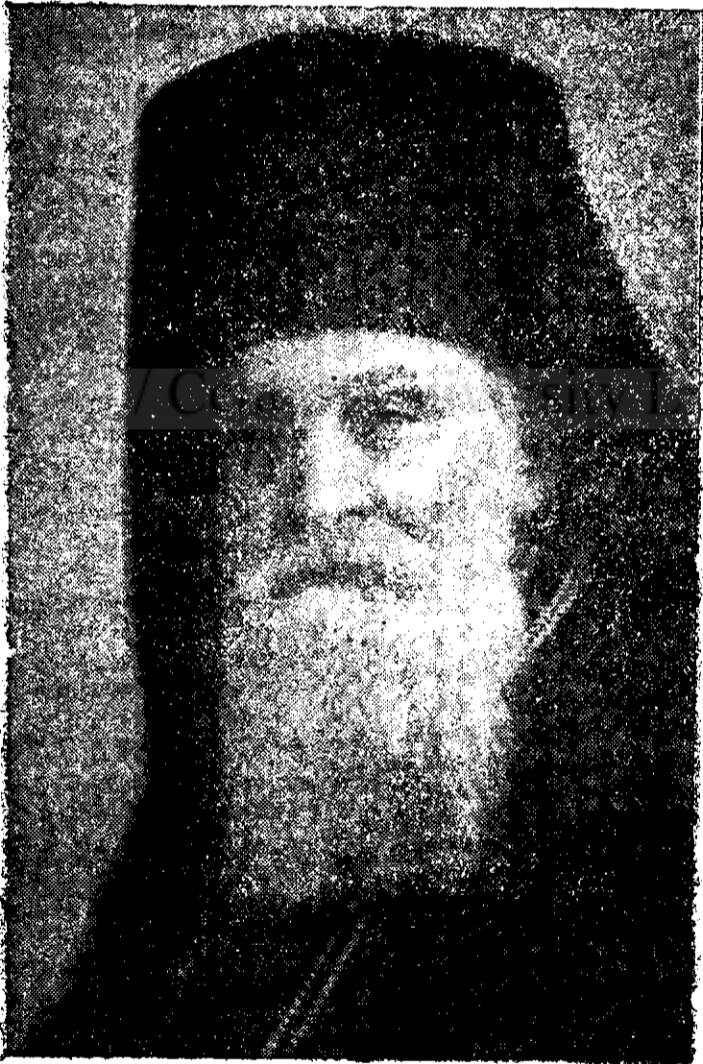
consiliul național al Ungurilor erau așa numiții „democrați”. Ni se signalează de afară jafurile democraților, noi reclamăm, înzadar, eram în plină dușmănie unii cu alții. Mackensen poposește câteva zile în Oradea-Mare la Episcopul Széchenyi de unde pleacă la 15 Decemvrie la Budapesta. După el sosește la Oradea Generalul Berthelot în 30 Dec. care ne-a încurajat că și Oradea-Mare este cedată României.

Noi așteptam armata română pe Crăciun. Pregătisem ospaț mare la avizul că vine armata română. Ni-s'a trimis din sate mai multe vite cornute, oi, porci, făină, vin, butoaie de vin cu un cuvânt toate bunătățile ce le aveau oamenii. Ne comandasem o tribună mare care ne-a costat mii de lei pentru desfășurarea actului de primire solemnă. Toate pe față în auzul și văzul concetățenilor noștri unguri. Dar armata se oprise la Crăciun în Huedin. Așteptatu-i-am apoi la Anul nou, la bobotează când ei erau la Clucea; tot înzadar. Antanta nu permitea intrarea armatei în Oradea-Mare. Această întârziere a intrării a dat Consiliului maghiar răgaz de a-și organiza armata de apărare la Clucea și noi am devenit prada furiei Săcuilor și bolșevicilor aliați în contra noastră. Erau diferite unități, gărzi naționale, gărzi roșii, voluntari săcui, leglunea morții cu fioroasele lor răniri de moarte asupra românilor, concentrați acuma toți sub comanda colonelului Kratochvil.

Consiliul național scoasese de Crăciun foaia de propagandă „Tribuna Bihorului” și ținea adunări populare prin provincie, distribuia broșuri de propagandă cu mult succes. Pentru paralizarea acestei propagande „democrații” au adus așa numiții comuniști români din vechiul regat cari scoteau în Oradea-Mare „Steagul roșu” și Foaia Țaranului”, scrise cu limbă de foc contra imperiului român, iar „Tribuna” noastră au suprimat-o. Așa ne-au luat din mână și această armă, eram Vogelfrei, dar Consiliul Național tot nu l-am disolvat.

În 12 Martie am fost puși sub pază militară pentru spionaj ambil prezedinți eu și Coriolan Pop, Sever Andru secretarul Consiliului și Gheorghe Tulbure redactorul „Tribunei Bihorului.” Consiliul național nu s'a disolvat nici acum, dar era intimidat și prin agravarea boalei neuitatului meu tovarăș Coriolan Pop am rămas singur. Teroarea însă s'a adâncit tot mai mult, minunile ce s'au întâmplat cu rămânerea noastră în viață sunt prea multe pentru mențiunea lor în timpul scurt ce-mi este dat de acest cuvânt, însă le voi scrie în alt loc amănunțit căci am purtat ziar despre ele.

În 21 Martie predă Károlyi puterea statului în mâna comuniștilor cari, conduși de Kun Béla, proclamă dictatura comunismului. În 24 Martie mă sesizează directoriul comunist să convoc consiliul național unde delegații acelui directoriu ne comunică sentința de internare în casele noastre cu obligamentul de a ne prezenta în fiecare zi la primărie. La reflexiunea mea că aceasta este identic cu a ne arunca privirei străzilor, iar dacă eu primesc răspunderea că nu va fugi nime, mi s'a permis a fi controlat acasă de comisari comuniști și păzit de soldați în casa mea. Așa am stat fiecare sub teroarea acestei internări până în Vinerea mare care a căzut pe 18 Aprilie. În intervalul acesta au ucis pe martirii dela Beiuș, Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș.

P. S. S. Roman R. Ciorogariu

Episcop ortodox român al Diecezei Orăzii-Mare.

s'a gândit să-i ajungă realizarea. Sunt nădejdi cari se împlinesc prea târziu, ori se împlinesc numai în parte, ori nu se împlinesc nici când, cine putea pătrunde tainele viitorului. Dar și cei ce au visat și cei ce n'au visat au avut acelaș suflet românesc.

Cu acest patrimoniu am intrat în războiul mondial. Am fi fost sinuși dacă ne-am fi opus forței majore care ne ținea lanțuți. Soartea ne-a hărăzit rolul de sacrificiu, până când s'a declarat principiul liberei determinări a popoarelor, în noua evanghelie a popoarelor, care ne-a deslegat de o cetățenie streină și ne-a dat dreptul consacrat de a ne alege liber cetățenia. Onoarea de a fi locul unde s'a făcut începutul pentru proclamarea independenței noastre naționale, este Oradea-Mare. Istoria va aprecia această glorie a orașului nostru și meritul acelora cari l-au adus-o.

introduce în faptă autonomia națională.

Directorii convoacă adunarea națională dela Alba-Iulia pe 1 Decemvrie. Circumscripțiile își aleg pe delegații lor, totul însă din sufragiul poporului. Adunarea națională din Alba-Iulia proclamă unirea necondiționată cu țara mamă și se instituie Consiliul dirigenț, guvernul interimar al Ardealului până la legiferarea unirei tuturor românilor prin corpurile legiuitoare alese cu caracter de constituantă, din cele patru părți ale patriei noi: România, Ardealul, Bucovina și Basarabia, ce avea să urmeze după încheierea păcii.

Consiliul Național s'a instalat în Sibiu. Consiliile județene erau organele executive ale Guvernului național. În Oradea eram eu și regretatul de pie memorie Coriolan Pop în fruntea consiliului național, el la administrație, eu la propagandă. În

Nimeni nu ştia pe ce se trezeşte sub suflarea morţii de-asupra noastră, până când Regele Ferdinand rupe peceţile opreliştei marilor noştri aliaţi, dă ordin de înaintare a armatei dela Ciucea şi aceasta în Miercurea mare străpunge frontul unităţilor lui Kratochwil şi înaintează spre Oradea-Mare. Detunându-i, granate şi puşti lansate de comunişti ţineau în groază oraşul. Acum nu mai era vorbă de român şi ungur toţi aflau unica scăpare cu viaţa, în intrarea armatei române în Oradea, dar comuniştii ameninţau cu jaş şi cu omor înainte de retragere.

Ziua critică a fost Vinerea-Mare când comuniştii ne-au ridicat peste noapte, anume pe cei ce i-a găsit în casele lor, pentru că cea mai mare parte şi-au căutat câte o vizuină în care să se scutească. Hingherii noştri erau comuniştii aşa zişi români din regat.

După purtare, dela Ana la Caiafa, adecă dela Consiliul comunist român din reşedinţa episcopală greco-catolică la directoriul din Primărie am fost aduşi la căpitanul oraşului Ioan János care cu asprime ne-a declarat de prizonierii lui şi ne-a luat în paza oamenilor lui din mâinile comuniştilor feroci. După ieşirea acestora, ne-a spus: „acum sunteţi mântuiţi, dacă murim, împreună murim”. Era la miezul nopţii. În curând ni s'a delegat enigma. Căpitanul oraşului János în înţelegere cu comandantul poliţiei de graniţă Todor Árpád şi-a organizat în taină aşa numita gardă albă cu care a luat lupta contra comuniştilor. În prezenţa noastră dă la telefon ordinul de tipărire a proclamaţiei către cetăţeni în care le aduce la cunoştinţă că a luat comanda asupra oraşului; cine se opune va fi împuşcat.

Aşa am aşteptat zorile zilei de Sâmbăta mare în care e declarată noua situaţie. Noi aveam 300 de jandarmi şi polişti bine înarmaţi cu puşti şi cu mitraliere în interiorul primăriei şi aşteptam atacul comuniştilor. La ora 7 dimineaţa Sâmbetei mari înconjură comuniştii Primăria dar loviţi în flanc de un detaşament de jandarmi, se retrag în casarma honvezilor unde era depozitul armelor.

Pălcuri din urmata bătăută a lui Kratochwill veneau în debandadă şi treceau în goană mai departe spre plaiurile ungureşti. La ora 5 după amiază, după ce garda albă pune mâna pe 2 tunuri venite în fugă dinaintea armatei române, le pun în faţa cazărmei de honvezi şi după somaţiuni comuniştii depun armele şi fug peste garduri, cari cum pot.

Acum răsuflăm liber. Căpitanul oraşului János mă poartă să mă duc împreună cu primarul oraşului în calea armatei române care era la Tileagd cu d. general Moşoiu în frunte şi să-l rugăm a grăbi cu intrarea în Oradea-Mare ca să nu ne aducă noaptea alte surprinderi. Eu mi-am cerut răgaz să viu acasă să mă îmbrac în haina mea proţească căci eram îmbrăcat numai de jumătate precum m'au adus noaptea.

Pe când m'am înapoiat la primărie János mă întimpină cu vestea că acum nu-mi mai poate garanta viaţa pentru că dela Szolnok au plecat trenuri cu trupe roşii şi dacă sosesc înaintea armatei române aici la Primărie va fi măcel mare pentru că comuniştii ascunşi în oraş vor da năvală. Almintreli s'au luat dispoziţii să fie împiedecate trenurile de roşii în drumul lor spre Oradea. Eu fireşte n'am mai putut merge acasă ci m'a luat d-l inginer silvic Comanică sub scutul întunecului până la casa sa unde am petrecut noaptea împreună cu d-l Tulbure. Ceialalţi au făcut tot aşa, bună oară d-l Prefect Popoviciu s'a deghizat bolnav într'un pat din suterenui unui spital particular. Dimineaţa, în ziua Invierii, am trimis iscoadă pe d-l Comanică care a adus vestea bună că întreg oraşul este în picioare, alergând după vehicule

ca să iasă în calea armatei române mântuitoare, şi să aducă avangardele cu un ceas mai înainte. Când mi-am făcut apariţia în oraş oameni desparaţi mă conjurau s'aducem armata română şi să-i mântuie de prăpădul comuniştilor cari se apropie de către părţile ungureşti. Autobile, camioane şi trăsuri mergeau în goană spre Tileagd să aducă pe ele pe salvatorii români. Prima patrulă de roşiori a intrat pe piaţa oraşului la ora 11 şi jumătate sub comanda Locotenentului Teodorescu, împodobiţi cu flori, era vremea liliacilor înfloriţi. Lumea judecând după uniformă credea că sunt Francezi şi în ciuda psihologiei a celui scăpat din strămtoare, să simte uşurată că totuşi nu sunt români şi aclamă cu frenezie *Vive la France* la ce ei răspund tot atât de frenetic *Vive la Roumanie*. Am prins acest fenomen psihologic al cetăţenilor mei de altă limbă. După patrulă urmează vehiculele încărcate de soldaţii împodobiţi cu florile ce li-se aruncau de-alungul oraşului cu cântecul „La Armée” pe buze. În ziua aceea Oradea-Mare era în delir şi nu se mai sfârşea „Ejlen a román hadsereg”.

Intre aceasta pleacă primarul oraşului Rimler cu câţiva Senatorişi Coriolan Pop, carele, cu ultima sfortare, iasă din patul suferinţelor să întâmpine la Uzinele Electrice pe D-l General Moşoiu carele însoţit de generalii Holban şi Sachelarie, şi de domnii Teodor Mihali şi Nicolae Şerban intră ca un triumfător între zidurile trufăşului oraş natal a lui Ştefan Tisa. Eu l-am aşteptat în faţa primăriei încunjurat de corul „Hilaria” şi imensă mulţime care se adunase acolo. Nu ştiam că vorbesc ori plâng când fi adresez cuvântul de întâmpinare, dar ştiu că m'a cutremurat ca un tunet cuvintele lui: „Cu ziua de astăzi Regele Ferdinand al României a pus stăpânire asupra acestui oraş şi a judeţului Bihor pe vecie”. Aceasta este povestea intrării armatei române în Oradea-Mare, eroii ei nu vor fi uitaţi nici când.

Onorat Auditor!

Poporul românesc are numai un suflet. Acela ce s'a efectuat în războiul sfânt al unirei neamului românesc e numai puterea executivă a acelu suflet mare. El a învins.

În învingerea aceasta are parte sufletul care şi-a întemeiat un regat la Dunăre; Sufletul moldovenesc care nu s'a pierdut sub cnuţa ţaristă, nici sub regimul machavelic Austriac al Bucovinei; Sufletul Ardealului care nu s'a pierdut sub obidă milenară; Sufletul Pindului care nu s'a pierdut nici sub semiluna sângeroasă nici sub laţurile Fanarului hrăpăreţ şi aşteaptă şi el mântuire. El, sufletul acesta unic care pretutindeni e acelaş este viaţa; noi filii de pretutindeni suntem mlădiţa acelei viţe. Viţa este în mlădiţă şi mlădiţa în viţă, amândouă formează o viaţă. Acest suflet este eroul necunoscut care a susţinut acest neam sfâşiat de hotare streine de el pentru ziua de izbândă a unirii lui într'o Românie-Mare. Acestu-i suflet eroic se cuvine închinăciune în praznicul zilei în care am fost desrobiţi.

Cu smerenie aduc această închinăciune eroului necunoscut a sufletului românesc şi slavă Regelui, sfetnicilor lui şi vitejilor săi cari au înţes acest suflet ce s'a inspirat la luptele epice în cari au întemeiat România nouă, iar celor morţi în această luptă binecuvântarea ţerinei lor de martiri şi rugăciune pentru răsplata jertfei lor aduse pe altarul patriei.

Nu voi să închei cu această glorie a trecutului pentru că nu înmormântăm ci prăznuim botezul patriei noi.

Botezul e o renaştere sufletească. Câţi intru Hristos v'aţi botezat întru Hristos v'aţi şi îmbrăcat, zice sfânta cântare a botezului. Câţi intru patrie v'aţi botezat întru patrie v'aţi şi îmbrăcat e cântecul botezului patriotic. Să îmbrăcăm dar haina patriotismului toţi câţi întru România ne-am botezat.

Iubirea de neam nu se poate despărţi de iubirea de patrie, sufletul ei trebuie să fie sufletul neamului românesc. În acest suflet românesc să ne unim ca patria să fie una pentru toţi, un templu sfânt pe al cărui altar se aduce jertfa neprihănită a eului nostru bun. Să facem religie din patriotismul nostru precum am făcut religie din naţionalismul nostru. Când această religie va fi a tuturor, atunci vom avea şi pe eroul necunoscut care va zidi România-Mare fericită, cum o prevăd eu cu ochii inimii mele. Ideea eroului necunoscut e cea mai sublimă concepţie socială, căci ia împărtăşeşte şi datorită şi gloria tuturor fiilor unui neam. Astfel se alcătuieşte un neam de eroi ai muncii cinste şi apărători de ţară. Patria română trebuie să aibă acest suflet, toţi trebuie să fim eroii zidirei ei.

Aceasta este eterna evanghelie a patriotismului ce o vestesc vouă. Amin.

Un gest regal

M. S. Regele a semnat pe colecta Blajului 100.000 Lei din castea Sa şi a mai colectat dela Domnii Miniştri sumă de Lei 145.000.

Un gest, de care nu se mai pomeneste, şi care este vrednic ca să fie înscris pe vecie în cartea de aur a neamului nostru.

Este cea mai frumoasă apoteoză a gândirei unui neam, şi a faptelor, augustului său conducător.

Biserica a fost în decursul veacurilor şi în vitregia timpurilor salvatoarea nădejţilor strămoşesii. Ajuşi la obiectivul aspiraţiunilor seculare, nu atâta prin faptele noastre, cât mai mult prin voinţa graţiei providenţiale, biserica trebuie ridicată la adevărata sa chemare. În realitate vedem, biserici în ruină ori închise, preoţi năcăjiţi, popor fără altar şi fără slujitori.

Sufletul este atât de adânc şi-n sfera lui se petrec atâtea coliziuni, încât fără o coordonare armonică a lui sub auspiciile vieţii eterne, fluctuaţia lui zdruncină şi viaţa familiei şi existenţa statului.

Roma a salvato un singur om: Mucius Scaevola!

La noi să urmeze pacea din sufletul tuturor.

„Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm şi să ne veselim întrânsa!”

Artişti străini la noi

Zilele acestea Siguranţa din Oradea-Mare la intervenţia Inspectoratului Artelor a constatat, că Fodor Oscar director maghiar de teatru din Budapesta, de 4 luni traversează centrele din Ardeal cu trupa sa compusă din 6 membrii, fără ca să aibă actele în regulă şi autorizaţia Ministerului Artelor.

Trupa a vizitat vre-o 30 de oraşe din Ardeal şi a câştigat cât numai el ştie, ba se poate că a mai strecurat şi câte un raport spre Budapesta.

Întâmplarea a voit ca să se cunoască acest fapt. Ziarele minoritare au suflat imediat posama fratricidului, au început a rezona ca să se audă alt undeva! Urât lucru, şi mai ales desguştător fiindcă se face ori în necunoştinţă de cauză ori prin tergiversarea adevărului.

Ori-cum o fi, pe noi un lucru ne interesează? Ce-l cu controlul străinilor?

Toate măsurile, toate sfortările oamenilor de bine pentru a stârpi odată pentru totdeauna năvala străinilor, vor fi zadarnice până atunci până când nu se vor aplica pedepse aspre de către organele în drept tuturor contravenienţilor de felul d-lui Fodor Oscar.

Dar e ceva nemaipomenit ca un individ să reuşească luni de zile să cutreere ţara cu o trupă, întreagă, fără ca autorităţile să nu observe că nu are actele în regulă!

Un mare eveniment

Orădean este venirea societăţii corale „Carmen” din Bucureşti. Banatul muzicant prin firea lui, a făcut acestei societăţii o primire cum rar s'a mai văzut. Chemăm toată lumea iubitoare de muzică să vină la primirea soc. „Carmen” arătând că şi în Crişana poezia este adânc încolţită în inimile omeleşti. Programul pe care-l publicăm în altă parte e o garanţie şi un îndemn pentru iubitorii de artă. Iar dacă sufletul ospitalier al Românului va convinge pe cineva să adăpostească pentru o zi o privighetoare din corul „Carmen”, să-şi arate dorinţa la prefectura poliţiei.

O VIAŢĂ.

I.

Nici nu mă ntreb de ce-a mai fost odată,
Căci ce-a trecut, în veci nu mai revie;
Un basm frumos e-a mea copilărie.
O vreme veşnic imprimăvărata.

Nu mă ngrijeam şi nu credeam că mie
La orizon, o vreme grea s'arată;
Voi birui, ziceam şi niciodată
Nu voi cădea învins în bălăile.

Puternic mă simţeam atunci şi parcă
O stea şi pentru mine răsărise...
Credeam că visul n'o să mai dispară

Incarc cu dulci iluzii mica barcă
Şi-aşlept un vânt... Amăgitoare visc;
Voi nu mi-aţi spus că, viaţa-i grea şi-amară!

II.

Prezentul e o veşnică mişcare,
Trădesc în două lumi, iubesc vre-o fată,
Gândesc un vers cu formă mai curată,
Aştept a vieţii zi de sărbătoare.

Prin lume-alerg... pe-o mare n'furiată —
Cu ochi îngrijoraţi privesc în zare...
Prea mică-i barca... nu-i nici o scăpare...
Zeifa morţii n'vaturi se arată.

Trădesc într'o clipită viaţa toată;
Tot ce-am avut mai scump acuma pleacă.
Chiar ultima nădejde-o văd că pierce.

Într'o mocirlă, oamenii taoată,
Zeloşi se sbat, cu alţii să se ntreacă...
Şi n' totul nu-i decât desgust, durere.

III.

Să dau perdeaua vremii la o parte
Căci vreau să ştiu sfârşitul vieţii mele...
Rămân înspăimântat: fără vinetele
Văd barca mea, iar scândurile sparte.

Zăresc la licărirea unei stele,
Un om cu plecă albe, mai departe,
Naufragiat, însângerat de moarte,
Zdrobit de stânci, bătut de vremuri grele...

Încercenesc; mă recunosc pe mine
Şi un fior deodată mă îngheaţă;
Încep să plâng, dar el vorbind surdă:

— „Nu suspina, căci cine-o să te-aline?
Nevrednică-i de plâns această viaţă;
Pe patul morţii sunt şi-mi vine-a rade!”
Oradea. Constantin Doboş.

O pungăşie evrească...

Abraham Samuil, negustor de vite din Aleşd, a cumpărat în judeţul Bihor dela ţăranii din toate plasele vite cornute cu preţuri considerabile. La început a plătit. După ce şi-a făcut culcuşul cald, a escrocat ţăranii cu vre-un million de Lei, cumpărând şi mai departe vitele, dar la plată nu s'a mai anunţat nimenea. Pungăşia nu a putut să rămână acoperită, ţăranii au aşteptat cât au aşteptat, dar acuma au făcut denunţ la Parchetul din Oradea-Mare, care pentru 20, care pentru 30, care pentru 45 mil Lei. Alţii, intimidând jidanul, şi-au putut scoatebanii dela el. Domnul Samuil, de prezent se află la loc necunoscut. E vorbă de avere românească, trebuie să fie urmărit în modul cel mai energic, fie că a plecat spre Cluj, fie în Palestina.

Ţăranul nostru naiv şi increzător cum este, şi din această nouă manoperă, va şti să aprecieze, care este situaţia lui de astăzi, şi de cine, şi cum va trebui să se apere.

Mai bine să reducem comerţul pe un timp oarecare, dar leprele să ni le scuturăm din spinare.

Violarea Autonomiei bisericii ortodoxe

„Părăsiți de legiunile romane, pradă barbarilor, noi Români ne-am menținut naționalitatea, ne-am ferit ca sufletul nostru să fie distors, numai datorită religiei noastre ortodoxe”.

Aceste cuvinte scrise de dl. prof. univ. O. Tafrali cuprind un mare adevăr pentru neamul românesc întreg dar mai vădit pentru Ardeal! Este știut că, începând dela toasturile „meselor comune” urmate după orice adunări bisericești până-la oratorile sinoadelor eparhiale, congreselor naționale bisericești, chiar până la studii istorice, 9 decenii întregi s'a accentuat axioma că *istoria bisericii ortodoxe, este istoria neamului întreg*, că biserica a susținut conștiința și cultura națională, că sporea profetică a marele Mitropolit Andrei a conservat, dezvoltat și întărit poporul românesc din Ardeal! Și multe adevăruri se vorbeau!

Autonomia bisericii ortodoxe române din Ardeal era altarul sufletului poporului românesc din Ardeal! În apărarea acestei organizații am fost una, fără deosebire de concepție politică. Odată numai s'a spart zidul solidarității, al dragostei de biserică, al legii românești, în anul 1916 la alegerile congresuale. Dar atacul din 1918 al guvernului maghiar a fost respins cu perfectă solidaritate!

Este natural, că biserica noastră nu aștepta umiliri, ingenunchieri, violarea drepturilor sale autonome, în România-Mare!

Tratamentul față de școlile noastre confessionale este lipsit de orice concepție rațională, sinceră, națională și creștinească, este violarea cinică a autonomiei noastre! Dar — am cugetat — că este numai o greșită orientare temporală, este numai drumul spre calvar, — și biserica va fi apărată de calvarul adevărat — și va urma buna înțelegeră!

Biserica noastră și a ales calea resemnării, a jertfei, așteptând îndrăjirea legii românești.

A urmat o decepțiune grozavă! Liberalii au nimicit solidaritatea Ardealului, au introdus calul Troian al materialismului și-al corupției au amenajat vanitatea conducătorilor bisericii — au otrăvit tradițiile familiare, sociale și au aruncat mărul de aur al discordiei — urei și a patimilor! Rețeta a fost simplă și veche. Au organizat ceata foștilor trădători de neam, a distinsilor renegați și a transformat-o în *secta neoromânilor!*

Oficiile, distincțiile, — puterea vieții publice au ajuns în mâna acestor parveniți naționali! Acești „mercenari” au inaugurat împărăția teroarei hulei și batjocurei față de tot ce este Ardelean. Sărbătorile naționale chiar, sunt exploatare pentru interese individuale! Sunt așa de cinici și temerari, — că își eternizează numele și pe monumente naționale! Faptele mărețe ale Ardelenilor nu se mai pot nici aminti, *acești neoromâni, sunt națiunea; ei sunt România, ei sunt salvatorii Ardealului!* Și această operă murdară, doresc, s'o execute prin Ardeleni!

Imoralitatea și politicianismul bizantin credeam, că se indetuleșc cu nihilarea administrației, justiției, economiei, vieții sociale, cu jefuirea libertăților și drepturilor cetățenești, cu umilirea ideii și puterii naționale — dar nu ne umilește sufletul, credința — biserica!

Planul diabolic de a ingenunchia și exploata Ardealul și țara întreagă are în față unica putere, poate ultima forță a acestui popor chinuit: *credința, biserica!* Au înțeles adevărul istoric exprimat de d-l prof. Tafrali în cuvintele lui spuse în fruntea acestui articol!

Urzătorii programului știu, că ori cum le-a Succes nimicirea solidarității, ori cum au otrăvit sufletul Ardealului: *opera lor nu se poate termina fără*

înfrângerea credinței, a bisericii! Sacrilegiul s'a început în arhiepiscopia și mai vădit în dieceza ort. română Aradană. Ingerința prefectului și a șefului siguranței din Arad, a jandarmilor și a întregului aparat administrativ la alegerile deputaților sinodali este începutul ofensivei contra autonomiei, demnității bisericii, în contra sufletului nostru nedistrus, nebiruit, de dușmanii milenari — în contra credinței — evlaviei poporului românesc!

Această acțiune nu se poate pe deplin caracteriza. *Herostrat este inger pe lângă prefectul din Arad! Și este și mai dureros că înzadar s'a făcut comunicat în parlament, înzadar s'a scris în ziare, înzadar a protestat Episcopul Aradului, nu observăm din partea guvernului nici o acțiune de retorsiune față de criminalii sacrilegiului și acțiune de satisfacție pentru demnitatea bisericească.*

Se poate că această crimă păgână și antinațională să rămie nepedepesită? Se poate că, umilirea ortodoxismului să fie program de guvernare? *Atunci de ce sau flutură serbările regale la mormântul marele Mitropolit Andrei!?*

Patimile politice — absolutismul ministerial și al diferiților potențați — sovietismul în orașe și județe și toate celelalte metode de guvernare se pot înțelege, se pot explica, se pot chiar și „deslega”: *Dar această crimă nu se poate ierta! Față de acest atac barbar și neromânesc, Ardealul trebuie să dovedească o solidaritate impunătoare!*

Memoria marele Mitropolit, memoria părinților noștri, cari au înfăptuit și au apărut autonomia noastră bisericească ne impune să ne deșteptăm din narcotismul liberal, să le invocăm tradițiile noastre însuflețitoare și să ne ridicăm ca un zid pentru apărarea bisericii.

Și îl rugăm pe mult iubitul și cinstitul episcop al Aradului, îmbătrânit în munca în viața Domnului, să aibe sufletul martirilor, tăria apostolilor, să nu convoace acest sinod născut în păcate — ci să ceară apărarea libertății sinodului episcopesc! Articoll 154 și 174 din statutul organic ne arată calea apărării — și se va repeta acțiunea aplicată față de congresul național bisericesc din 1916.

Dr Aurel Lazar
deputat.

Chestiunea permiselor C. F. R. ale ziaristilor români din Ardeal și Banat

Comitetul Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat în ședința sa din 14 Aprilie 1924 a dat următorul:

Comunicat

„Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat”, reprezentând un număr de 97 ziaristi, constată cu vie părere de rău că la acordarea permiselor de liberă călătorie pe Căile Ferate, interesele sale, cari sunt acele ale culturii românești în nouile provincii, n'au fost luate în seamă, iar drepturile legitime ale membrilor săi au fost nesocotite.

Tratamentul a fost dela început injust față de publicațiile românești de dincoace de Carpați. Căci, deși regulamentul pentru acordarea permiselor de călătorie prevede participarea, prin doi delegați, în comisiunea instituită pe lângă Ministerul Comunicațiilor, a tuturor asociațiilor de presă recunoscute ca persoane juridice, totuși, „Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat” i s'a tăgăduit acest drept, neadmițându-i-se decât un singur reprezentant, cu titlu de *informator*. Nu numai atât. În ședința acelei comisii, când s'au

discutat cererile ziaristilor și publicațiilor din Ardeal și Banat, Ministerul Comunicațiilor n'a avut măcar grija să încunoștințeze „Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat” în timp util, pentru ca reprezentantul său să poată lua parte la dezbateri. Astfel, cunoscuți ziaristi profesioniști, cari și-au închinat activitatea lor întreagă scrisului românesc, încă de pe vremea stăpânirii maghiare, cheltuindu-și puterile pentru cauza națională, au fost pur și simplu lăsați pe dinafară, deși sunt încă și astăzi la postul datoriei. O-neste publicații politice și culturale, îndeplinind toate condițiile cerute de acelaș regulament aplicat totdeauna în defavoarea noastră, s'au văzut deposedate de un drept recunoscut. Nenumăratele intervențiuni și documentele memorii, având scopul de a arăta greșelile și abuzurile săvârșite, au fost zadarnice. Slujitorii cuvântului românesc din două provincii întregi, unde trăesc patru milioane de români, au găsit la Ministerul Comunicațiilor urechi surde și uși închise.

Pentru aceste fapte, regretabile din toate punctele de vedere, „Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat”, simțindu-se deopotrivă jicnit și prejudiciat, ridică protestul său categoric în fața procedurii d-lui ministru al Comunicațiilor, lăsând opinia publică să judece, dacă prin astfel de mijloace arbitrar și printr'o asemenea concepție se poate ajunge la consolidarea stăpânirii noastre spirituale în nouile provincii, cari suferă prea mult încă stigmatele persecuțiilor de ieri, pentru a mai suporta și vexațiunile de astăzi.

Comitetul.

Societatea corală „Carmen” la Oradea-Mare

În ziua de 29 Aprilie la orele 5 p. m., va sosi dela București la Oradea-Mare, societatea corală română „Carmen” compusă 160 membrii de sub conducerea maestrului profesor Kiriac.

Comitetul organizator compus din d-nii Insp. Artelor Șt. Mărcuș, primar dr Bucico, pref. de poliție A. V. Catana, d-na Horvat, d-na col. Bardossi, d-ra Erdelyi, colonel Bardossy, col. Bengliu, director G. Bota, Nicolae Firu, dr G. Popa, s'a întrunit la 23 cor. în sala mică a primăriei într'o ședință la care au fost invitați d. dr. Bolchiș, preș. Societății Filarmonice și d. director al teatrului maghiar Parlaghi. S'au luat următoarele hotărâri:

În vederea scopului cultural, Societatea Filarmonica își amână concertul anunțat pe ziua de 30 Aprilie pentru 1 Mai a. c.

Corul va fi așteptat Marți la orele 5 în gara din Oradea-Mare, în prezența autorităților locale și a comitetului organizator, de unde membrii vor fi conduși la cartierul fixat înainte.

Se apelează la societatea românească din Oradea-Mare ca să anunțe la d. pref. de poliție A. V. Catana, câte persoane poate lua în cuartir pe zilele de Marți și Miercuri.

Corul va lua Marți seara și Miercuri la prânz o masă comună la școala de administrație.

Miercuri, între orele 5—7 p. m., va avea loc un ceaiu de cunoștință organizat de Reuniunea femeilor române în sala mare dela Prefectura Județului.

Doamnele sunt rugate să contribuie și să trimită cadourile la Prefectura Județului Miercuri până la orele 4 p. m.

Miercuri la orele 8'30 seara Concert în teatrul „Regina Maria”, cu prețurile obișnuite și cu programul următor:

Cântări religioase pentru cor. mixt.
1. „Aleluia” din Oratoriul „Messia” Händel. 2. „Răspunsuri liturgice” G. Cucu. 3. „Tatăl nostru” L. Niedermeyer Solo: d-l G. Folescu. 4. „Hristos a nvlăt” D. G. Kiriac.

II. Melodii și Coruri din repertoriul Maeștrilor iluștri.

1. „Imn primăverii” (cor mixt) C. Löwe. 2. „Două melodii”, I. Haydn. 3. „Privighetoarea”, Alabiev, cântată de D-na Elisa Băicoianu. 4. Aria din „Barbierul din Sevilla”: Rossini cântată de D-na Rita Mărcuș. 5. „Popasul Țiganilor” (cormixt): R. Schumann. 6. „Cei doi grenadieri”: R. Schumann cântată de D-l G. Folescu. 7. „Ecolul” (2 coruri mixte): Ori. Lassus.

III. Melodii și Coruri Populare.

1. „La Stăncuța sprâncenată”: D. G. Kiriac. (din Muntenia) cântată de D-na Elisa Băicoianu. 2. „Opincuța mea” (cor mixt): Dr. I. Borgovan. 3 a) „Peste vărfuri”: G. Dima. b) „Știi tu bade”, c) „Cântă puul cucului”: Tiberiu Brediceanu. 4. a) „Inghetată-i Dunărea”, b) „Foaie verde lămâiță”, c) „Zău-Zău”: D. G. Kiriac, cântată de D-l G. Folescu. 5. Coruri mixte: a) „Of și iar of!”, b) „Pe dealu cu florite” (din Bucovina): Eus. Mandicewski. c) „Am umblat pădurie”: D. G. Kiriac.

IV. Imnul Intronării: D. G. Kiriac. (cor mixt). La pian: D-l Otto Hart.

Bileté la Cassa Teatrului. Scena va fi festiv decorată. Înainte d. concert vor saluta Societatea d-l primar Dr. Bucico în numele orașului, d. Mărcuș ca Inspector al Artelor, d-na E. Horvath în numele femeilor române din județul Bihor, d. Bota ca fost membru al Societății „Carmen”.

Reuniunea femeilor va preda cadouri societății românești, corului „Carmen”.

După concert la orele 11 și jum. va avea loc o masă comună organizată pentru membrii societății corale de primăria orașului Oradea-Mare în sala mare a restaurantului „Palace”. La această masă sunt rugați a lua parte cât mai mulți din societatea românească din localitate. Invitații speciale nu se vor face.

Joi la orele 10 a. m. va pleca corul spre Satu-Mare unde va concerta în ziua de 2 Mai și în ziua de 4 Mai la Arad cu acelaș program.

Consiliul orașului Oradea-Mare a votat pentru organizarea serbărilor suma de Lei 20.000

Ziarele românești și minoritare sunt rugate a lua cunoștință și a face din partea lor primirea cuvenită.

Corul „Carmen” este cel mai vechiu și cel mai puternic cor românesc. De sub oblăduirea sa au crescut vârstarele cu cari se laudă astăzi arta românească. Maestrul Kiriac modest, cum este, un vechiu compozitor și un pedagog excelent a știut de pe vremuri să-și adune în jurul său elementele cele mai selecte din societatea bucureșteană.

Fiți bineveniți voi iubitorii neamului nostru;

Fiți bineveniți voi barzii artei românești;

Fiți bineveniți frați de acelaș sânge;

Brațele noastre deschise vă așteaptă, vă îmbrățișează;

Prin voi ne creiăm zilele noi și noi prin „noi” cu toții să croim soarta Neamului românesc!

AVIZ

Tot felul de recvizite **Cercetășești** se pot procura ori când dela magazinul

IULIU GERGELY
CROITOR ȘI CEAPRAZAR
STRADA REGELE FERDINAND 55

Cu prețurile de mai jos:

Cămăși de cercetași
No. 32—35 și
38—40 cu . . . Lei 190—210
Pantaloni de cercetași mici și mari Lei 180—210
Pălărie de cercetași Lei 200
Cravate Lei 45
Baston Lei 40

Afară de articolele de mai sus se găsesc ciorapi, centurii, etc. cu prețuri convenabile.

INFORMAȚIUNI

Serviciul religios la Biserica ortodoxa. Vineri 25 Aprilie la orele 9 dimineața Sf. Ceasuri, la ora 15 luare de pe Cruce a Domnului, iar seara la ora 21 (9) Prohodul Domnului. Sâmbătă 26 la ora 9 Sf. Liturghie. Duminică 27, Învierea Domnului, la ora 4 dimineața. La ora 9 Liturghie.

Serviciul religios de sărbători la Biserica Unită. Vineri la 25 April: Dimineața la ora 9 oficiul prescris al oarelor. La 3 inseratul: la 7 oficiul înmormântării, predică și înconjurarea bisericii de 3 ori apoi Măneatul. Sâmbătă 26 Aprilie: La ora 9 liturghie. Duminică 27: Învierea Domnului la ora cinci și Măneatul solemn. La ora 9^{1/2} liturgia sf. Ion Gură de Aur. După Evanghelia predică pentru popor. La ora 4 după masă inserat solemn. Luni 28 April la ora 7 dimineața Măneatul și Liturghie. La ora 9 liturghie și la ora 3 inserat.

Bal pentru copii. Societatea „Principele Mircea” pentru ocrotirea sugacilor și a mamelor, din Oradea-Mare aranjază pentru 28 Aprilie orele 5 d. m. un bal pentru copii în sala cercului catolic cu următorul program: 1. Castelul fermecat. 2. Parodii de dans. 3. Balet. 4. Dans comic spaniol. 5. Chopin. 6. Dansuri naționale. 7. Camerierele șirete. Cunoscut fiind scopul, sperăm că toți orădanii își vor da obolul, participând în cât mai mare număr la acest bal.

Logodnă. D-șoara Lenuța Pop, profesoară de muzică și Teodor Lupoi, logodiți. Felicitările noastre!

Repausul în săbători. Se comunică spre știri și conformare, că în zilele de 24, 25, și 26 Aprilie sunt interzise toate reprezentațiile de spectacole, teatru, cinematograful, cabaret, concert etc. cât și ori și ce fel de muzică în cafenele și localități publice. În ziua de 27 Aprilie Duminică, ziua întâi de Paști, e repaus general, vor ține deschis toată ziua numai cafenelele, restaurantele, parfumeriile, iar până la orele 13 și florăriile. Crămele și bodegile vor fi închise toată ziua. Luni 28 Aprilie a doua zi de Paști, repausul Duminical obișnuit.

Deces. În 17 l. c. s'a stins din viață — după lungi suferințe — preotul român gr.-catolic Ioachim Ghergan din comuna Terebești (jud. Sătmar). A fost un preot model, care și-a păstrat credințioșii, ca un adevărat apostol al bisericii creștine, timp de 30 ani.

Sportive. Duminică și Luni echipa sportivă Törekvés din localitate care este socotită ca una din echipele bune a fost invitată la Brașov unde a reușit un frumos succes. A jucat cu echipa Brașovia și Olimpia. Cu echipe Brașovia goalurile au fost 1:1 iar cu echipa Olimpia au fost 5:0 în favoarea echipei Törekvés. Ziarele brașovene cât și publicul acestui oraș, aduc laude echipei orădane.

Către abonați. Rugăm cu stăruință pe toți abonații noștri cari sunt în restanță cu plata, să binevoiască a ne trimite cât mai neîntârziat restanța abonamentului, altfel vom fi nevoiți să le sistăm trimiterea ziarului.

Societatea Filarmonică va aranja pentru ziua de 1 Mai seara, în Sala festivă a Cercului Catolic, al III-lea Concert cu concursul artistului de pian Nicolai Guttman. Dirigent: Iosif Vomácska. Program: 1. BEETHOVEN: Simfonia II. op. 36. I. Allegro con brio. II. Larghetto. III. Scherzo. IV. Allegro molto. Executate de orchestra societății. 2. MOZART: Concert No. 20 D-moll. Romant, Allegro. Executate de d-l Nicolae Guttman artist la pian acompaniat de orchestra societății. 3. HAYDN: symfonia (Abschied) No. 45. I. Allegro assai. II. Adagio. III. Menuetto. IV. Finael. Executate de orchestra societății. Concertul se va începe la orele 9 precis. Sala sub durată reprezentării va fi închisă. Prețuri: 120, 80, 50, 40, 30 și 20 Lei. Biletele se vând la Librăria Emanuel Vidor (Bul. Reg. Ferdinand No. 2). Apel! Membrii fondatori și titulari sunt rugați ca pentru designarea locului să-și prezinte cărțile de membru până în ziua concertului, controlorului societății d-lui Emanuel Vidor (Bul. Regele Ferdinand 2 Librărie), la din contră se va presupune, că nu doresc să profite de acest beneficiu.

O bibliotecă de acum 5000 ani. Cunoscutul arheolog englez Langdon, șeful misiunii arheologice a universității din Oxford a raportat academiei „Des Inscriptions” că a descoperit în orașul Cadesh prima capitală a Mesopotamiei, o bibliotecă de acum 5000 ani. Bibliotecă consistă din câte-va mii de documente.

Victimele bolșevismului în Rusia. După însăși statistica oficială a Sovietelor, victimele bolșevismului — numai acelea ucise prin poliția lor de siguranță, Ceka, sunt următoarele: Episcopi împușcați 28, preoți împușcați 1215, profesori universitari și de liceu 3775, doctori în medicină 3800, ofițeri 54650, soldați contra revoluționari 260.000, intelectuali 355.250, lucrători contra revoluționari 193.350, proprietari mari 12.950, foști agenți de poliție 48.500. Total 1.706.118. Și tețuș, conducătorii Rusiei de azi îndrăznesc să vorbească în numele unui ideal de umanitate și de dreptate!

Vănat oprit. Printr-o deciziune ministerială se oprește pe 2 ani (1924—25) vânarea țapilor în regiunile: Mehelău, Sumușiu, Apateu, Șavaeu, Miersig și Cordău din județul Bihor.

Marea Reuniune „Cele Trei Crișuri” își va ține adunarea generală anuală în ziua de 6 Mai în sala primăriei orașului.

Parfumerii de toate calitățile existente, măsurat cu di. se capătă la drogueria „Apollo” a lui Ștefan Farcaș.

Biroul Central de Ziare și Librărie, aduce la cunoștința onor public cetitor că i-a sosit întreaga colecție de cărți apărute în editura „Cartea Românească”. O carte bună ar fi cel mai bun cadou de sărbători.

Ploșnițele și purecii se stăpesc sigur cu „Noxin” dela Drogueria „Apollo” a lui Ștefan Farcaș.

Laboratorul Medical Dr Suroiu, Str. Rimanoczy No. 2. Telefon No. 7—21, execută tot felul de analize de sânge, stomac, urină, spută, etc.

La 1 Mai Italia va serba fundarea Romei. În locul serbării muncitorești, care a fost oprită, Roma va serba la 1 Mai întemeierea orașului. Cu acest prilej Mussolini a lansat un manifest către organizațiile fasciste în care amintește de prestigiul lui „civis romanus” și refacerea imperiului din anticitate. Totodată vor începe lucrările pentru desgruparea forului lui August la Roma.

Expoziția internațională din Veneția. În ziua de 25 crt. se deschide la Veneția Expoziția internațională de pictură, la care ia parte și România, căreia i s'a rezervat, în pavilionul principal două săli spațioase. Din partea României, au fost delegați d-nii Ștefan Popa și Verona pictori, ca să organizeze secția românească. Expoziția se va deschide în prezența Regeului și a primului ministru al Italiei.

Arestarea comuniștilor din București. Am relatat la timp descinderile autorităților la sediurile partidelor socialist și comunist și azestările operate. În actele confiscate s'au găsit piese compromițătoare la aceste organizații. S'au găsit manifeste cari se adresau poporului din Basarabia prin care-l îndrumau la mișcare de scuturarea „jugului” „românesc-ciocoiesc” și alte manifeste către armata roșie bolșevică a sovietelor prin care o îndemneau să treacă Nistru pentru a libera Basarabia din „ghiarele românești” (!)

Câtva costa aranjarea parcului din Oradea-Mare. În ultima ședință a consiliului orașului s'a dezbătut chestia parcului. După cele discutate rezultă că parcul va costa nu milion și jumătate cum era proiectat ci două milioane și jumătate.

Procesul contrabandei de mătase care trebuie să se dezbătă acuma a fost amânat până după sărbători de orece trebuie să se asculte mai mulți martori.

Greva Tipografilor din Buda-pesta continuă. Tipografilor sunt îndârjiți și declară că vor lupta până la extrem pentru a fi satisfăcuți.

Consiliul orașului în ultima sa ședință a aprobat suma de lei 24.000, ca despăgubire pentru d. L. Parlăgy directorul teatrului maghiar din localitate, deoarece ce i s'a luat sala pentru reprezentațiile românești și suma de 15.000 lei pentru primirea societății corale „Carmen”, care sosește în ziua de 30 c., pentru a da un concert în orașul nostru.

Moartea Eleonorei Duse. Marea artistă Eleonora Duse a încelat din viață la Pittsburg (America). Toate zările consacra articole în memoria Eleonorei Duse relevând că marea tragediană italiană a avut influență enormă asupra artei contemporane. Ziarele din Paris dedică câte un necrolog în memoria marelui arteste. Președinții onorifici și președinții societății autorilor și compozitorilor dramatici au trimis telegrame președintelui societății autorilor italieni, exprimând durerea profundă care au resimțit-o pentru pierderea Eleonorei Duse. Rămășițele pământești ale Eleonorei Duse vor fi aduse în Italia. Convolul va fi însoțit de 20 artiști care au participat la turneul artistic al defunctei.

Dr. Romul Pop avocat și-a deschis biroul avocațial în strada I. C. Brătianu (fost Szaniszló) No. 2.

Donațiuni ministeriale. D-l ministru al lucrărilor publice, General Traian Moșoiu, a acordat suma de 1100.000 lei pentru repararea șoselei Oradea-Mare-Baile Episcopoa. Félix și 150000 lei pentru susținerea drumurilor din și în spre Tileagd.

Contractul de închiere al hotelului și restaurantului Rimanoczy. În cosliul orășenesc de eri s'a dezbătut chestia chiriei hotelului și restaurantului Rimanoczy. Comisia susnumită a evaluat chiria complexului Rimanoczy la suma de 600.000 lei Actualii chiriași au oferit însă numai 350.000 lei. Consiliul s'a arătat foarte indulgent față de aceștia și le-a fixat chiria la 400.000 Lei, cu condiție ca chiria să se revizuiască în fiecare an. Chiriași actuali stăruie la chiria de 350.000 și pretind ca accesoriile să fie fixate pe chirie de 10.009 lei. Întreaga chestiune a fost deferită comisiei financiare în baza referatului căreia se va hotărâ definitiv.

De vânzare o litografie și o presă de mână formată 55/68 cm în plină activitate precum și o zincografie cu o mașină de reproducție. Adresa: Tipografia Romnească Oradea-Mare.

Știri mărunte

— Franța, Anglia, Italia, Statele-Unite și Belgia au recunoscut republica grecească.

— Din Copenhaga se anunță că socialistă Nina Banga va fi numită ministru de instrucție în guvernul Stauning.

— În curând va apărea la Viena o nouă antologie a scriitorilor români, în traducerea făcută de Josef Gregor, directorul Bibliotecii Naționale.

— D. I. Brătianu, primul-ministru, a renunțat să mai viziteze Constantinopolul.

— Un incendiu a distrus marea fabrică de postav Singer din Bacău. Pagubele sunt de 70 milioane.

— Maestrul George Enescu, marele nostru violonist, a sosit aseară în București, venind din Paris.

— Comisiunea pentru examenele de maior a hotărât ca examenele să înceapă în Mai.

— D. Dr. Lupu, fruntașul țărănist, a plecat la Londra. Presa adversară îl atacă, spunând că se duce să ia legătură cu Rakowski.

— Senatul american a votat legea imigrației. Numărul străinilor cari vor fi admiși să intre în Statele-Unite este redus la 1% din numărul acelor din fiecare naționalitate, care se află actualmente în America.

— Țăranul Crețu din Dolj a moștenit o sumă de 2 miliarde lei dela o rudă din America.

— În ultima ședință a comisiei Ligii Națiunilor s'a hotărât ca să se propună crearea unei Universități evreiești la Danzig.

— În Germania, alegerile generale vor avea loc în ziua de 4 Mai.

— Lista de subscripție deschisă de ziarul „Universul” pentru ajutorarea studenților a atins suma de 2.421.143 lei.

— Regele George și Regina Maria a Greciei e vorba să se stabilească la Câmpulung. Orașul e vorba să le doneze locul necesar pentru construirea unui castel.

— Sinagoga mare din Iași a ars. Cei cari văd în toate „o mână criminală” când e vorba de ei, au aruncat vina pe antisemiți. Cercetările au stabilit adevărul. Focul a pornit din locuința ingrijitorului sinagogii.

— Muncitorii agricoli jidani din Ierusalim, în număr de câteva mii, au organizat o demonstrație antizionistă. Nici ai lor nu-i vor, cum să nu ne fie dragi nouă?

— Comisiunea pentru reorganizarea ministerelor și-a început lucrările. Se vor continua după sărbători.

— Armata rusă dispune de 400 avioane și de 50 hidravionare.

— În ziua de 1 și 2 Mai va avea loc în Chișinău congresul general al avocaților din România.

— Consiliul bisericesc ortodox din Polonia va adopta calendarul Gregorian, cu începere dela 22 Iunie.

CELE MAI REDUSE
PREȚURI LA „RENAISSANCE”

BINE ASSORTAT CU STOFE, MĂTĂSURI, ȘIFONE,
PĂNZERII, COVOARE, PRECUM ȘI TOATE ARTICOLELE DE SEZON.

Teatru românesc

Curcanii de Gr. Ventura.

Energia unui om, a colonelului Negulescu, a reușit să ne dea, pentru seara zilei de 20 Aprilie, o reprezentare bună. Și meritul d-sale este cu atât mai mare cu cât elementele cu care a jucat plesa istorică a lui Gr. Ventura, au fost diletanți.

Trupele de diletanți și-au avut rostul lor în trecut, aci, în Ardeal. Lipsind trupe organizate, grupările de soiul acesta, se străduiau să dea ceea ce concetățenilor privilegiați le dădea, cu atâtea sacrificii, statul. Teatrul, pentru un popor, este o necesitate. Și cu cât acest popor este mai înaintat din punct de vedere cultural, cu atât e mai imperioasă această necesitate. Noi românii avem un mare procent de analfabeți, e drept. Avem însă și un strat de elemente culte, cari ar putea sta cu mândrie alături de elementele culte ale celor mai civilizate țări. Și dacă pentru marea masă, teatrul ar fi un lux, pentru aceștia e cu totul altceva. Și cum acest element de obicei se găsește grupat în centrele mari, prin orașe, cei în drept — dacă nu sunt conducători vitregi — au datoria să le acorde, fie chiar și prin sacrificii, această instituție, alături de biserică și școală.

Trecuta eră, fiind vitregă, ei, înde ci, căutau să înghițebeze cea ce stăpânirea nu le dădea. Iată originea trupelor de diletanți în Ardeal, și, fiindcă noua stăpânire, care nu este mășteră ca cea din trecut, dar care este tot atât de nepăsătoare, nu se gândește să facă nimic, nu e rău ca intelectualii să continue tradiția. Nu vom avea cea ce într'adevăr ne trebuie, dar vom avea ceva care este mai mult ca nimica. Din acest punct de vedere, salutăm eforturile d-lui colonel Negulescu și străduința dezinteresată a elementelor cari formează trupa de diletanți...

Cu aceste gânduri am venit la teatru, în seara zilei de 20 April. Am fi fost dispuși la cea mai largă indulgență, dacă ar fi fost nevoie. Dar n'a fost nevoie.

Curcanii, piesa istorică din timpul războiului independenței dela 77 a fost bine aleasă pentru acei zi. Studiată bine și pusă cu multă pricepere în scenă, ne-a dat o reprezentare sărbătorească. D-na **Sofia Drugamir**, în rolul d-nei Albeanu a fost de un natural care izbea. Dicțiunea clară a d-sale și simplitatea jocului, au făcut din acest rol ceva mai mult de cât o creație pentru un diletant. D-na **Florica Samarin**, în rolul Adelei Albeanu, a fost foarte degajată și a jucat cu multă vervă. În scenele dramatice a avut accente cari ne-au relevat un temperament artistic. Scena cu Bacalovici a fost foarte bine redată. Simțimintele au fost bine și dozate exteriorizate. D-na **Căpitân Negru** în rolul d-nei Radianu a fost o soră de caritate resemnată, demnă și iubitoare. Prietenă devotată a Adelei, a știut prin gesturile frumoase să-și manifeste dragostea. Jocul d-sale a fost sobru. Scena cu căpitanul Coroiu a fost sugestivă. D-na **Sofia Bosie** ne-a dat o servitoare perfectă, în rolul pe care l-a interpretat. Un cuvânt de laudă pentru d-ra **Lili Popovici**, care, în travesti ne-a dat un Costică zvâpăiat și răpit de marile evenimente în care trăia. La vârsta sa, d-ra **Popovici**, a reputat un succes care-i poate desemna un drum pentru viitor.

În rolurile bărbătești: d. **Gh. Bota** ne-a dat un căpitan Coroiu întreg. D-sa are libertatea scenei. D. locot **D. Nacu** în rolul lui Lupu a fost un ofițer chinat de dragoste și plin de patriotism. D. **Petre Vangu** a fost un elev al școlii militare, avansat sublocotenent, plin de avânt. D-sa se bucură de o voce caldă care impresionează și de un joc de scenă degajat.

D. Locot. **Teodorescu** în Țărălungă ne-a dat un admirabil sergent dela 77. Sublocot. **Ceteraș**, d. **Sorescu**, Căpitanul **Negru** și d. **Vasile Dragomir** au fost în ton, dând rolurilor viață.

D. **N. Bosie** ne-a prezentat un admirabil Ștrul ca și d. Sublocot. **Mareș** care ne-a dat un englez impecabil în rolul lui Mac Lan. Țiganul d-lui **George A. Petre** a fost bine și natural.

Senzația scrii a fost însă d-l **Aurel Dinu** care a apărut în rolul negustorului Bacalovici. D-sa dispune de bune mijloace artistice de comedie și e păcat ca s'a lăsat de teatru.

Cuvinte bune avem de asemenea pentru d-l **Aronovici** regizor și pentru d-l **Iosifescu** ca suflor. *Misa*

O mare catastrofă de cale ferată

București. — O mare catastrofă de cale ferată s'a întâmplat în Italia. În apropierea gărei **San-Paolo** s'a ciocnit un tren plecat din **Ballinzona** cu acceleratul **Frankfurt—Bazel—Milano—Genova**. În urma izbirei locomotivelor s'a aprins un vagon dela trenul accelerat și imediat întreg trenul a fost în flăcări. Numeroși călători au fost carbonizați. Această catastrofă s'a produs din cauza neglijenței mecanicului care n'a luat în seamă semnalul de intrare, care mecanic și-a găsit moartea și el. Trenul accelerat, care a fost distrus mai de tot, era compus din câte două vagoane din diferite țări, dintre cari numai călătorii vagoanelor **Milano și Basel** s'au putut refugia. Trenurile a fost distruse aproape total. Numărul total al victimelor încă n'a fost stabilit complet. *Pagubele sunt colosale.*

Conferința proximală a Micii Antante va avea loc la Praga

Praga. — Oficiul ceh „Tribuna“ anunță că proxima conferință a Micii Antante va avea loc în luna Iunie la Praga. Deoarece ministrul de externe cehoslovac **Benes** va pleca în America, se crede probabil că conferința se va ține numai în luna Octombrie.

ULTIMA ORA

Nu se vor face amnestieri de Paști

București. — Din cauza absenței din țară a Regelui, amnestierile obișnuite de Paști nu se vor face de data aceasta.

Seizione în partidul Național

După o telegramă a Agenției Rador, s'ar fi retras din partidul Național din Ardeal d-nii **Vasile Goldiș**, **Voicu Nițescu**, **Sever Dan**, **Aurel Dobrescu** și **Ion Agârbiceanu**, pe motivul că nu s'a făcut fuziunea între acest partid și partidul țărănist.

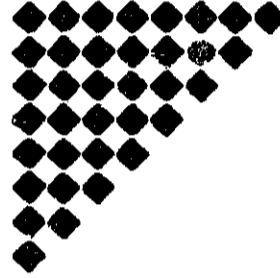
Amnestierea comuniștilor bulgari

Sofia. — Guvernul a amestiat pe comuniștii și agrarieni cari au luat parte la revoltele din Iunie și Septembrie. Excepție dela aceasta formează numai ofițerii superiori și deputații.

Declarațiile lui Poincaré

Paris. — Într'un discurs mai recent ținut, **Poincaré** a declarat, că noua Cameră trebuie să asigure drepturile Franței. Politica externă trebuie să năzuiască spre pacea mondială și obținerea reparațiilor din partea Germaniei.

Banca Generală a Țării Românești

Sucursala Oradea-Mare

„CRIȘUL“

Federala Cooperativelor Sătești din Crișana
Sediul Central în Piața Mihai Viteazul 11.

FILIALA „CRIȘUL“

Magazin de coloniale, delicatose, și Bodegă de primul rang. Piața Regina Maria No. 2.

Găsiți în permanență cele mai bune produse străine și indigene. Vinuri, țuică de Văleni, lichioruri, vermuturi, de cele mai superioare calități și aperitive de tot felul.

SUCURSALE :

Marghita, Tileagd, Tinca, Beiuș, Vașcău

Aprovizionează cu toate articolele necesare la gospodăriile țărănești și desface produsele Cooperativelor Sătești.

Se găsesc în permanență în depozit tot felul de mărfuri, de coloniale, textile, fierărie, sticlărie, pielărie etc.

Secția de cereale se ocupă în permanență cu aprovizionarea Județului cu tot felul de cereale, care se distribuie în vagoane complete la gară, sau în cantități mai mici în magazinele din Oradea-Mare

Casa de Păstrare din Oradea-Mare

Nagyváradí Takarékpénztár

Fondat la anul 1847.

Telefon : 10-93, 47.

ORADEA-MARE, Strada Alexandri (Teleky) No. 2.

Capital social 5,400.000 L. Fond de rezervă 1,103.000 L.

BANCA MARMOROSCH

BLANC & Co.

BULEVARDUL REGELE FERDINAND

Face plăți înecșări în străinătate, primește depuneri spre fructificare interesele cele maj avamtaioase.

HERCULES

fabrică de linjerii își desface cu prețul cel mai redus toate mărfurile de zefir, pânzării, ciorapi, etc., ce se găsesc în depozitul său din Passagiul Vulturul Negru.

Fabrica de Imbrăcăminte „INDUSTRIA” Oradea-Mare, Calea Victoriei No. 1
MARE ASORTIMENT DE HAINE pentru lucrători (albastre), de postav și de stofă, cari nu se rup niciodată.

Este datoria tuturor

să atragă atențiunea cunoscuților prietenilor și rudeniilor sale, că încât doresc a se îmbrăca bine și effin să cerceteze

CROITORIA

DÁVID și KOHN

din Strada Alexandri No. 4

EUGEN BARNA

CONFECȚIUNI DE MODE PENTRU DAME
 Boulevardul Regele Ferdinand 3
 Telefon 2-41 Telefon 2-41

Avizez onor. public că am primit stoffe pentru cocoane cele mai alese noutăți pentru costumuri și mătasuri
 La cerere pun și mostre la dispoziție

GOBELINURI

STOFFE DE DAME,
 BRODERII DE MĂTASE
 tot felul de lucrări de mână și accesorii la acestea, se găsesc la firma

PETERDI
 Industrie Manufactură
 ORADEA-MARE
 Str. Sf. Ladislau 10.

Ouă de Paște, în lemn, sculptate, pirogravate și pictate se pot procura cu prețuri foarte avantajoase la *Biroul central de ziare și Librărie* din strada Regele Ferdinand.

La firma

M. ROTH succesorul

mari reduceri de prețuri

din cauza renovării prăvăliei.
 Articole de linjerie, mănuși, pardesuri de primăvară și impermeabile, precum și toate articolele de modă pentru domni, cu prețurile :: cele mai acceptabile. ::

Succesorul firmei M. ROTH
 Piața Regina Maria No. 3.

Ciorapi se capătă

Insă buni și leftini numai la Magazia

FISCHER

Pasagiul „Vulturul Negru”
 Vis-à-vis de Florărie.

CONSERVELE KEMÉNY

sunt cele mai effine și mai gustoase aperitive la prânz și cină

Pastetă de ficat Haschie
Gulaș în duzine de
 $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ kg.
Cărnăței Frankfurter

in depozit la toate magazinele de coloniale

Depozit pentru vânzătorii:

KLEIN ÖDÖN

Oradea-Mare
 Str. Petru Maior (Ör.u.) 7

Telefon 7-10

FRAȚII KEMÉNY

fabrică de conserve și cărnuri
 Salonta-Mare

Salonul „CHIC” Pasagiul „Vulturul” Pălării pentru dame

Mare magazin pentru tot felul de accesorii pentru pălării.

En gros.

En detail.

La magazinul de mătasuri, mode pentru dame și specialități

Ernest Szilágyi

Bul. Regele Ferdinand No. 3
 au sosit tot felul de

specialități

după ultima modă

mătasuri, dantele, panglici, ciorapi, bafisie, materii de cătușeli, precum și cele mai frumoase creppuri și grenaduri în cel mai mare asortiment

1-10

Aprovizionati Vă cu

Cărți,
Reviste,
Ziare,

Jurnale de modă
 dela biroul de ziare

„SIMPLON”

Oradea-Mare
 Pasagiul „Vulturul Negru”

Depozit permanent de stoffe englezești

HACKMAYER

STRADA AVRAM IANCU No. 2.

Costume bărbătești după ultima modă
 .. pariziană ..

CADOURI

Juvere, obiecte prețioase cu prețurile cele mai convenabile, la magazinul de

Bijuterii BODIS

Bul. Regele Ferdinand No. 2.

Intrebuintati numai

care este cea mai bună!

AVIZ

Se află în depozit la *Librăria Românească* din Oradea-Mare (Parcul Traian 6), tablouri originale și reproduceri artistice semnate în original de cei mai celebrii artiști cu prețuri dela 30—1500 Lei. Se primesc toate manualele introduse la liceele, școlile normale — secundare, primare, școli speciale de comerț, școli de artă și meserii precum tot angajamentul de *Papetărie și editura* cea mai nouă din toate cărțile literare.

AVIZ

Toți depozitarii de ziare cari doresc să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct *Administrației ziarului* la Oradea-Mare, Str. Fr. Deák No. 2.

In caz de deces, în propriul d-tale interes, vizitează antrepriza creștină de pompe funebre „Pietatea”

CAROL GERMAN succesor

care aranjează cele mai frumoase și mai ieftine înmormântări în deosebi să se observe că antrepriza aceasta se află în pasagiul „Vulturul”, Piața Unirii. 1-20

Oradea-Mare Cu stimă
Ioan Tarsoly,
 succesorul lui Carol German

MARI REDUCERI DE PREȚURI LA FIRMA

MISSIR, FII & CIE

Stoffe, Mătasuri, Marocainuri, Chiffonuri, Pânzării, Covoare, Linoleuri, etc., cu prețurile cel mai ieftine.